

הצלון לשבת אהבת צוויאל

יו"ל ע"י מושב בית עוזיאל, על שם הגה"צ הראשלי"צ ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל זצוק"ל
הדלקת נרות שבת: 18: 52, צאת השבת: 19: 52, ר"ת: 20: 26 | פרקי אבות - ב'

ו'חי בהם' (שלומי סויסה)

בפרשתנו השבת נקרא את פרשת העריות. ופותחת התורה את הפרשייה בקריאה של ה' לישראל; ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה'.

הרש"ר הירש בפרושו, שואל מדוע נכתב הפסוק בלשון כללית ולא נכתב 'אשר תעשו אותם ותחיו בהם'! הרי לכאורה הפנייה נעשתה לישראל. ומסביר הוא, כי כל כך גדולה השפעתם של הישרות והאמת שבתורה ובמצוות על נפש האדם, כך שכל אדם שיחליט לבחור בדרך התורה, יוכל לזכות לתחושת השלימות והאושר שבקרבת ה' - לא משנה הרקע ממנו בא, המשפחה לה נולד והחברים איתם גדל. לאו דווקא ישראל. אפילו גוי. הכל תלוי במה יבחר.

יותר מזה, לעיתים אנו מרגישים שהדרישות של התורה כבר מוגזמות, מתעלמות מצרכים בסיסיים ואפילו קצת "מכבות" את החיים. ולכן ממשיכה התורה; "וחי בהם"! התורה לא מדריכה אותנו להיות מלאכים אלא כל דרישה בה ביכולת האדם למלא, גם אם בקטנותינו נראה שלא. אדרבה, דווקא קיום תורה ומצוות מביא להגשמה חיובית של החיים.

אז שנוכח להיות מספיק אמיצים לבחור בתורה וה' מצידו יזכה אותנו לחוש בעריבות טוב התורה ובחיים של הגשמה. שבת שלום ומבורך.

לע"נ יהודה סויסה בן עליזה.

דבר הרב שליט"א: 'קבל את האמת'

בפרשה השנייה שנקרא בע"ה השבת מופיעים שלושה ציונים בפסוק אחד: א. "לא תשנא את אחיך בלבבך". ב. "הוכח תוכיח את עמיתך". ג. "לא תשא עליו חטא". המצווה המרכזית בפסוק, מצות התוכחה, מדברת על החיוב המוטל על אדם- אשר רואה את חברו צועד בדרך לא טובה, ועושה מעשים אשר לא עולים בקנה אחד עם רצון התורה- לפקוח את עיניו, להעיר את תשומת ליבו על דרכו אשר לא טובה, ולהעלותו חזרה אל דרך הישר והטוב. אולם, כמו בכל מצוה, גם למצות תוכחה ישנם גדרים וסייגים כיצד לקיימה כראוי, להפיק ממנה את התועלת הרצויה ולהישמר מהנזקים שעלולים לבוא בעקבות אי עמידה באותם גדרים. ונראה, שמה שצירפה התורה אל מצווה זו באותו הפסוק שתי מצוות נוספות- אחת לפנייה- "לא תשנא את אחיך" ואחת לאחריה- "ולא תשא עליו חטא", אלו, בעצם, שתי תנאים כיצד לקיים את מצוות ה'יתוכחה' הנמצאת בין שניהם באופן הראוי והנכון, ונבאר: "לא תשנא את אחיך"- הוא תנאי הכרחי לאדם שרוצה להוכיח ולהעיר לחבירו, משום שתוכחה שנובעת מתוך שנאה, סופה ליפול על אוזניים ערלות ולא להתקבל. אדם ייחף בחוש טבעי לזהות האם מאחורי דברי התוכחה וההערות עומדת דאגה כנה ואמיתית המכוונת לטובתו והנובעת מאהבת ה'מוכיח', או שמא, מצא לו המוכיח 'שעת הכושר' להיפרע ממנו עבור חשבון ישן ב'מסוה' של תוכחה, שזו האחרונה, בוודאי שתדחה על הסף ולא זו בלבד שלא תושג על ידה התועלת, אלא ילך ויעמיק עוד יותר הקרע שבין שניהם. ילד, למשל, יודע מתי התוכחה וה'מוסר' שבאים מצד אחד ההורים נובעים מתוך מחשבה אמיתית לתועלתו ועתידו, או שמא, מצא לו ההורה 'כר נרחב' לפרוק את זעמו ותסכולו נוכח העובדה ש'העני' ה'זאטוט' הני"ל להמרות את פיו של 'הוד מלכותו' ההורה היקר... אמנם, כאשר התוכחה נובעת מתוך אהבה אין לך טוב ומועיל ממנה לאדם. וכך נאמר "מוכיח אדם אחרי, ימצא חן, יותר ממחליק לשון". אומר הקב"ה: "מוכיח אדם אחרי"- זה משה רבינו שהוכיח את ישראל שיחזרו למוטב ללכת אחרי ה'. "ימצא חן"- הוא שמוצא חן בעיני "יותר ממחליק לשון"- זה בלעם ששיבח אותם 'בלשונו החלקה' כדי שלא ישנו את מעשיהם הרעים ועל ידי כך הפיל מהם עשרים וארבע אלף...

תוכחה הנובעת מלב אהב של הרועה הנאמן, משה רבינו, היא שתתקבל על לב העם והיא הרצויה לפני המקום, על פני דברי השבח ה'מתחנפים' רוויי השנאה של בלעם הרשע, שכל מטרתו לראותם ממשיכים בקלקולם ונופלים שדודים בידי יצרם הרע. תנאי נוסף- "ולא תשא עליו חטא" ופרש רש"י: "אל תלבין את פניו". כאשר באים להעיר ולהוכיח יש לעשות זאת 'בארבע עיניים', בנחת ובלשון רכה. תוכחה הנעשית בציבור מלווה בבושה וברגשות השפלה ש'נועלים' את כל השערים מלהיכנס ולפעול את פעולתה ורב הנזק על התועלת, אם ישנה כזאת...

כלל נוסף- מלמד אותנו ה'חכם מכל אדם': "אל תוכח לץ פן ישנאך, הוכח חכם ויאהבך" ופירשו בזה- כשאתה בא להוכיח אדם אל תביט עליו בעיני שכלך כעל 'לץ' וכאדם 'שאינו שווה כלום', כי אז התוכחה תעורר התנגדות ותפתח שנאה מצידו. אלא, "הוכח לחכם", הסתכל עליו כעל אדם חכם שיש 'להתפלל' לעת עתה איך 'על אף חכמתו' עשה מעשה אשר לא יעשה. משפטים כמו: "אדם נבון כמותך, לא מתאים לו המעשה הזה". או, "כזה ילד מקסים, לא מתאים לך..." 'מביאים לו 'ויאהבך'. אחרי שרוממת אותו בליבך ובלשונך, היה סמוך ובטוח שהתוכחה תיפול על אוזניים קשובות. וכמוכן, שגם מצד מקבל התוכחה נדרשת פתיחות ואולי אפילו 'קורטוב' של ענווה לקבל את האמת ממי שאמרה ולהיות 'מוכן' לשמוע בקורת ולהיבנות ממנה כמוצא שלל רב. וזאת, מכל אדם, וקל וחומר מדמות תורנית המוסמכת לרומם, להדריך ולתבוע עלייה רוחנית ושלמות נפשית משומעי לקחו.

בברכת שבת שלום ומבורך, הרב בנימין אבוטבול, רב המושב

הודעות

ניתן לפנות לרב המושב וכן לרבנית בכל עניין או שאלה הלכתית וכד' וכן להארות והערות בנושא העלון. הרב בנימין 050-4175188 הרבנית לבנה 050-4175288

שיעורי התורה בבית המדרש

חול
ב', ג' : 18: 00 – 18: 50 (הרב בנימין בנושאי פ"ש, הלכה וגמרא)
א' וד' : 18: 00 – 18: 50 (כולל ערב - לימוד עם אברכים)
יום ב' : 20: 30 (הרב בנימין מסכת קידושין)
יום ה' : 18: 00 – 18: 50 (הרב משה תמסטיית ראש כולל ערב, הלכה)
כל יום בין מנחה לערבית - שיעור בהלכה והשקפה

שבת
עונג שבת לבנות בבית משפ' נחשון : 19: 00
עונג שבת לציבור הרחב בבית הרב : 21: 30
שיעור ותהילים לבנים בבית הכנסת מניין צעירים : 16: 00
שיעור ותהילים לבנות בבית הרב : 16: 15
שיעור לשבת - בבית הכנסת מרכזי : 16: 45 (מס' ברכות - להלכה)

זמני התפילות

חול
שחרית - 05: 45
מנחה - 18: 50
ערבית - 19: 25

שבת
מנחה קבלת ש' - 18: 50
שחרית - 07: 30
מנחה - 17: 45
ערבית - צאת שבת

סיפור לשבת: 'קדושים תהיו' – הנכונות למסירות נפש

מסופר בגמרא (יומא לח ע"א) מעשה מופלא: "תנו רבנן: אילו נסים נעשו לדלתותיו של ניקנור? אמרו: כשהלך ניקנור להביא דלתות מאלכסנדריא של מצרים, לעטר בה את בית המקדש, בחזירתו עמד עליו נחשול שבים לטובעו. נטלו אחת מהן והטילוה לים ועדיין לא נח הים מזעפו, ביקשו להטיל את חברתה- עמד הוא וכרכה, אמר להם: הטילני עמה!- מיד נח הים מזעפו. והיה מצטער על חברתה. כיון שהגיע לנמלה של עכו היתה מבצבצת ויצאה מתחת דופני הספינה, ויש אומרים: בריה שבים בלעתה והקיאנה ליבשה... לפיכך כל השערים שהיו במקדש נשתנו להיות של זהב, חוץ משערי ניקנור מפני שנעשו בו ניסים".

כשהבחין הקב"ה במסירות הנפש, בצערו ובכאבו של ניקנור על שלא זכה לעשות לפניו נחת רוח, לזכות להביא את פרי תרומתו למקדש, עד כדי שמוכן היה למסור נפשו שעה שביקשו להטיל את הדלת השנייה, באומרו: "הטילוני עמה"!!... מיד עשה עמו הקב"ה נס "ונח הים מזעפו"! ולא זו בלבד שלא צריך היה ניקנור להטיל את הדלת השנייה, אלא אף כשהגיע לנמלה של עכו היתה הדלת הראשונה מבצבצת מתחת דופני הספינה!!! זאת משום שכשראה הקב"ה את מסירות נפשו, עד כמה צערו גדול ורצונו עז ונכסף לקיים מצוה- להגשים נדרו ולעשות נחת רוח לפניו- מיד עשה עמו נס כפול, וזכה בנוסף לדלת השנייה גם בדלת הראשונה. ועוד, מפורסם הא הסיפור על הצדיק הבבא סאלי זצ"ל, שבמוצאי שבת אחד, כאשר הקהל יצא החוצה לקדש את הלבנה, התקשרו השמים בעבים, והלבנה סירבה לצאת. כל הנוכחים הביטו אל הצדיק, לראות מה יעשה וכיצד יפעל.

והנה, לפתע נטל הצדיק את מקלו, הטה אותו לצד ימין, וקרא לעננים שילכו לימין; לאחר מכן הטה את מקלו לצד שמאלה, וקרא לעננים שילכו לשמאלה. וראה זה פלא. הלבנה אכן יצאה מבין העננים שזזו הצידה, וכל הקהל המופתע יכול היה לקדש. מששאלו את הצדיק 'וכי יש לך שליטה על הלבנה', השיב רבי ישראל אבוחצירא ואמר, שהמעשה הזה שראיתם לא התחיל בנתיבות... שורשו נעוץ הרחק-הרחק מכאן, בעיר ליאון שבצרפת.

כאשר הייתי בעיר זו, והגיע פעם זמן קידוש לבנה, אי אפשר היה לקדש את הלבנה, בגלל העננים. וכך חזר הדבר על עצמו כמה לילות, עד שהגיע כבר הלילה האחרון, ועדין יש עננים. בני המקום אמרו לי שאם ברצוני לקדש את הלבנה, צריך לנסוע מכאן למרחק של 380 ק"מ, עד לעיר מרסיי, ושם אוכל לקיים את המצוה.

ללא שהות נוספת, כך סיפר הבבא סאלי, ארזתי את מיטלטליי, ונסעתי למרסיי כדי לקדש את הלבנה. לשם דוגמא צריך לומר, שהמרחק הזה בו ליאון למרסיי בצרפת, מקביל לנסיעה מבני ברק עד כמעט לאילת. והנה, הבבא סאלי היה יכול לומר שזה יותר מדיי קשה ולא צריך לנסוע עד למרסיי. אבל הוא לא עשה כך, אלא הטריח את עצמו ומסר את נפשו לקיום המצוה.

ומי שמוסר את הנפש עבור קיום מצוה פלונית, קונה בצורה מסוימת שליטה על חפצי המצוה, וכשהוא רוצה לקדש את הלבנה בנתיבות שבנגב, והיא מכוסה בעננים, ניתנת לו האפשרות 'לסלק' את העננים ו'להוציא' את הלבנה, והכל בגלל מסירות הנפש ההיא, שקדמה לאירוע.

הילולא דצדיקיא: הרב שלום משאש (י' ניסן תשס"ג) זכר צדיק וקדוש לברכה

הרב שלום משאש נולד בשבט תרס"ט במקנס שבמרוקו, למשפחת רבנים. סבו, הרב שלום משאש היה אב"ד במקנס ומחבר שו"ת דברי שלום, ואמו היתה מצאצאי הרב רפאל ברדוגו. אביו, הרב מימון משאש, מחבר הספרים "אוצרות שמים". הרב משאש החל ללמוד תורה מגיל צעיר, כשרבו המובהק היה הרב יצחק אסבאג. בצעירותו נחשב לעילוי וחרף, והפך לפוסק בגיל צעיר. בהקדמה לאחד מספריו הוא מעיד על עצמו 'כל ימי נעורי לא ידעתי צורתא דזוזא (=לא ידעתי כיצד נראה מטבע כסף) וכל כסף תועפות נחשב בעיני לאין נגד חשק תאוות לימוד תורה הקדושה'. מפני גודל שקידתו והתמדתו בתורה, השינה הייתה קשה עליו, ובשל כך הוא החל בגיל צעיר בניהול קריית החינוך 'תלמוד תורה', שבעיר מקנס, כדי שאחר עבודה פיזית יקל עליו להירדם. בת"ת זה למדו מגיל 4 ועד גיל 18 ומספר התלמידים במחזור אחד הגיע ליותר מ-2,000 תלמידים. בתחילת דרכו שימש כמנהל תלמוד תורה במקנס. לאחר מכן מונה להיות דיין בקזבלנקה, ומאוחר יותר היה אב בית הדין והרב הראשי לכל מרוקו. בשנת תשל"ח, ביוזמת הרב עובדיה יוסף שהיה אז רב ראשי לישראל, נבחר הרב משאש לכהן כרבה של ירושלים ושימש ברבנות בירושלים במשך עשרים ושש שנה. מבין חיבוריו:

מזרח שמ"ש-הלכות איסור והיתר, נכתב בהיותו בגיל 17, נדפס בהיותו בגיל 25. תבואות שמ"ש-ארבעה חלקים, על דיני השו"ע. שו"ת שמ"ש ומגן- ארבעה חלקים. בית שמ"ש- על היד החזקה לרמב"ם. וחם השמ"ש-דרשות על התורה.

הרב משאש היה סמל מופת ודוגמה של רודף שלום, התרחק מאוד מן המחלוקת, השתדל ואף עלה בידו להיות מקובל נערץ ואהוב על כל החוגים והעדות בארץ ומחוצה לה, תוך שהוא מקרין אחדות ואהבה לכולם. לשכתו וביתו היו פתוחים לרווחה בכל שעות היום והלילה לכל דורש, אנשים ונשים, חכמים והמוניים, אברכים וקשי יום. הקדיש להם מזמנו המצומצם, קיבלם במאור פנים, בסבר פנים יפות, בנחת רוח ושמע אותם בסבלנות.

הרב משאש היה בקיא וחרף בכל חלקי התורה, ובכל השאלות החדשות היה פוסק על פי הנראה מעיונו, אולם במה שכבר נהגו אבותיו רבני מרוקו - לא שינה, והיה מחזק ומברר את מנהגייהם. ואף לאחר שעלה לארץ ונתמנה לרבה של ירושלים לא שינה ממנהגי אבותיו. ואמנם ככלל ידוע כי בני עדות המזרח וצפון אפריקה נוהגים על פי פסקי רבי יוסף קארו בעל השולחן ערוך, אך מכל מקום דעת הרב משאש שבכל אותם דברים שיש בהם מנהג מבורר שכך נהגו בני עדה מסוימת, גם אם אינו כדעת השולחן ערוך, אין להם לשנות ממנהג אבותיהם וזכות הצדיק תגן עלינו ועל כל ישראל. אמן.

פינת ההלכה: לבוש והנהגה בעת התפילה

- א. אין להתפלל בבתי ידיים (כפפות) שנחשב כיוהרא, אך בתחבושת מותר דאינו דרך יוהרא וביזיון משום שאי אפשר לו בלאו הכי.
- ב. חייל שנושא עמו נשק, אם אי אפשר לו לכסותו, כגון רובה גדול וצריך לשאת אותו עליו מסיבה ביטחונית (או שאין לו איפה להניחו וישמר שם), מותר לו להתפלל כנשקו עליו.
- ג. מי שהוא חולה או אנוס מותר לו להתפלל עם פיג'ימה (בגד שינה) ובלבד שזרועותיו מכוסות, אבל בלא אונס או חולי אין ראוי להתפלל כך אלא ילבש בגד נקי ומכובד.
- ד. טוב ליתן צדקה קודם התפילה כמו שכתוב "אני בצדק אחזה פניך" והמנהג ליתן צדקה בשחרית בעת שאומר "ויברך דוד" כשאומר ואתה מושל בכלי'.
- ה. קודם התפילה צריך ליטול ידיו (בלי ברכה) וכן יראה לבדוק נקביו כדי שיעמוד להתפלל וגופו נקי.
- ו. כשמפקח בבית הכנסת יניח ידו על פיו שפתיחת הפה לא תראה, ולא ירכיב את רגליו זו על גבי זו שנחשב דרך גאוה.